

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Přemysla Vinše:

Obraz Albánců v české společnosti ve druhé polovině 19. a na začátku 20. století,

FHS UK, červen 2006, 61 stran, 9 stran příloh

Zájem o dějiny Balkánu má našich zemích poměrně dlouhou tradici; albánská problematika v ní však zaujímá poněkud odlišné postavení a v poslední době se jí věnoval v podstatě jen nedávno zesnulý dr. Pavel Hradečný z Historického ústavu AVČR. O to cennější je práce kol. Vinše, který se o dějiny a kulturu Albánie systematicky zajímá již několik let.

Jako téma práce si p. P. Vinš zvolil obraz Albánců v českém tisku a cestopisné literatuře přelomu 19. a 20. století – tedy v přelomovém období mezi Berlínským kongresem a první světovou válkou, klíčovými událostmi, kdy se balkánská problematika dostala na čelní stránky evropské publicistiky. Jde o první zpracování tohoto tématu – snad kromě příslušných kapitol, které této problematice věnovala v rukopisné diplomové práci z FFUK (1998) Hana Sobotková, která se zabývala obecně obrazem Balkánu v české publicistice na přelomu 19. a 20. století.

Jako hlavní cíl si P. Vinš vytyčil potvrzení, resp. vyvrácení domněnky, že obraz Albánců vytvářený publicistickou v českém prostředí byl výhradně negativní; chtěl se také pokusit tento postoj interpretovat, přičemž formuloval hypotézu, že tato negativita souvisela s „pozitivním“ obrazem národů slovanských, s nimiž byla Albánie dlouhodobě v napětí.

Práce je formálně rozčleněna na 6 částí či kapitol včetně Předmluvy (I.), Úvodu (II.) a Závěru (V.) a seznamu pramenů a literatury (VI.). Vlastní těžiště práce tvoří kapitoly III. (Obraz země, její historie a kultury) a IV. (Obraz lidu), které se dále tematicky člení. III. kapitola tak zahrnuje jak obecné charakteristiky Albánie, tak obraz albánské historie, kultury i soudobého dění. Kapitola IV. tvoří pododdíly věnované obecným charakteristikám Albánců i specifickým otázkám, jaké představují pozitivní a negativní vlastnosti Albáncům připisované, obraz albánské ženy a rodiny, obraz albánské nejednotnosti stejně jako vztah Albánců k Turkům i Slovanům.

Práce se opírá o víceméně homogenní korpus pramenů, které autor uvážlivě omezil na dobovou publicistiku, resp. cestopisy, takže se mohl soustředit na kvantitativní analýzu a konfrontaci textů srovnatelného charakteru.

Přínos studie spočívá jak v novosti samotného tématu, tak v jeho zpracování. V úvodních kapitolách autor přehlednou formou představil jak východiska své práce, tak stav současného bádání o balkánské problematice; přiblížil a kriticky zhodnotil také informační zdroje, z nichž čerpal pramenně, zajímal se také o charakteristiku zvolených autorů a jejich informační zdroje. Srozumitelnou formou pak nastínil i relativně složité sociokulturní a politické souvislosti albánské problematiky na přelomu 19. a 20. století.

Jakkoli se autorovi potvrdila výchozí hypotéza, že byl obraz Albánců v české publicistice takřka výhradně negativní (mstivost, bezcharakternost, ztotožňování s vrahy, nejednotnost, špatné zacházení se ženami), snažil se tento stereotyp nuancovat jak poukazem na oceňování krásy albánské krajiny i některých pozitivních rysů připisovaných Albáncům (mysl pro čest), tak srovnáním s podobně uspořádanou společností (Černohorci) či s jinou kulturou, s níž měli obyvatelé střední Evropy tradičně špatné zkušenosti (Turci). Zde stojí za zmínku poznatek, že hodnocení Albánců není negativnější než právě hodnocení Turků, jejichž obětmi se stali právě i Albánci. Autor neopomíná poukázat i na fakt, že ve srovnání s jinými

balkánskými národy byly informace o Albáncích velice kusé a bylo jich málo (ač autora překvapuje, že například informací o Řecích bylo ještě méně), což jen napomáhalo k udržování stávajícího a zjednodušujícího stereotypu. I proto p. Vinše zajímalo i to, co vlastně o Albánii čeští (resp. další středoevropští) autoři vůbec věděli a odkud tyto poznatky čerpali, do jaké míry používali podobné vysvětlovací schémata i témata.

Práci je možné vytknout drobnější nedostatky vzniklé nepozorností (např. název podkapitoly III. v obsahu (Obecné charakteristiky Albánců místo Obecné charakteristiky Albánie). V každém případě P. Vinš uvážlivě zvolil a omezil téma i výběr pramenů a tím zabránil možnému „roztříštění“ práce, které je obvykle běžným jevem u prvních odborných studentských textů. Prokázal schopnost formulovat a zodpovědět klíčové otázky a orientovat se v širších souvislostech svého tématu. Dokázal pracovat samostatně s odbornou literaturou a kriticky zhodnotit i interpretovat použité prameny.

Práce plně odpovídá nárokům kladeným na bakalářskou práci, **doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení v rozmezí 44-47 bodů.**

V Praze dne 21. srpna 2006

Mgr. Daniela Tinková, PhD.,
Katedra obecné antropologie FHS UK – ÚČD FFUK